

Búcsú Budapesttől

Első akadály a bürokrácia, második a bankhitel — Kidolgozzák a pénzügyi szankciókat — Szerződés-kötés a második negyedévben

A területfejlesztés aránytalansága, a főváros feszült munkaerőhelyzete mindinkább sürgeti, hogy egyes ipari létesítmények vidékre települjenek. A budapesti állami ipar munkáslétszáma 1968 és 1969 I—III. negyedéve között 2,6 százalékkal — 436 ezer főre — csökkent.

Időszerű tehát, hogy az iparosodásban elmaradt megyék lakosságának foglalkoztatása, a főváros túlszűfoltóságának enyhítése és a városfejlesztési célkitűzéseknek megfelelően kitelepítsék Budapesttől mintegy 110 vállalat 240 gyáregységét és telephelyét.

A fővárosi tanács érdeklődik

Erőteljes segítséget adott ehhez a kormány rendelete, amely szerint a főváros és az iparosodásban elmaradt megyék tanácsai anyagi támogatást nyújthatnak a kitelepülésre kötelezett vállalatoknak.

A harmadik ötéves tervben az érdekelt vállalatok megkapták ezt a segítséget, és megkötötték az iparkitelepítési szerződéseket. Több vállalatnál érdeklődünk, megfelelően halad-e a tanács által finanszírozott kitelepítés.

Máris megállapíthatók azok a nehézségek, amelyek hátráltatják a tervezett előrehaladást, azt, hogy betarthassák a Gazdasági Bizottság által meghatározott határidőket — és így a vidéki foglalkoztatottság növelésének ütemét.

A vállalatok a nehézségek közül kiemelik a bankkölcsönök engedélyezésének módszerét, magyaráz az, hogy a jóváhagyás nehézkes. A bankkölcsön szerves része a pénzügyi fedezet biztosításának, a kölcsön viszont annak feltétele, hogy vidéken felépüljön valamilyen létesítmény. Az esetek többségében ugyanis csak így válik lehetővé, hogy a kitelepítésre kötelezett üzemet vagy telephelyet átköltöztessék. (Az állami támogatás és a vállalatok saját pénzügyi forrásai együttesen sem fedezik a kitelepülés feltételét jelentő vidéki beruházás költségeit.)

A bankkölcsön folyósításának egyik feltétele, hogy a kérelmező vállalat az iparkitelepítési vagy az iparfejlesztési alapjuttatásra jogviszonyban álljon a fővárosi, vagy valamelyik megyei tanáccsal; így az a vállalat, amelyik a tanácsokkal létesített megállapodáskor a pénzügyi fedezet biztosításához a bankkölcsön engedélyezését is számításba vette, a szerződés aláírásakor még nem biztos benne, hogy a kölcsönt valóban megkapja-e. Előfordult, hogy több olyan vállalat, amelyely 1968-ban iparkitelepítési szerződést kötöttünk — és a kitelepítés feltétele a bankkölcsön volt — többszöri kérésre sem kapta meg a kért összeget.

A beadott bankhitelkérelmek engedélyezésének lehetőségeit és módszereit a mindenkorai hitelpolitikai irányelvek adottságain belül kell elbírálni és — kedvező esetben folyósítani. Így meg kellene változtatni — éppen az iparkitelepítésre kötelezett vállalatok különleges szempontjainak és helyzetének figyelembevételével — a bankhitelek engedélyezésére általánosan érvényes hitelpolitikai irányelveket, vagy az iparkitelepítéshez igénybe-

vehető bankhitelek engedélyezését. A hitelbiztosítást pedig ettől elkülönítetten kellene szabályozni.

Végző esetben

A tervező, sőt a kivitelező vállalatoknál is nehéz a szerződések megkötése egyes konkrét, az iparkitelepítéssel kapcsolatos feladatok végrehajtására. Már többször javasoltuk, hogy — éppen az iparkitelepítés különleges fontossága miatt — a tervezők és a kivitelezők felügyeletét ellátó minisztérium segítse a kapacitás biztosítását, esetleg oly módon, hogy a felügyelete alatt álló vállalatok részére kötelező — kijelölésszerű — intézkedéseket hoz.

A fővárosi tanács előkészítette az 1971—75-ös esztendőkre tervezett iparkitelepítéseket. Egyeztetni kell a fővárosi tanács és a megyei tanácsok részére rendelkezésre álló pénzügyi lehetőségeket, és azokat az eszközöket, amelyeket a vállalatok kizárólag az iparkitelepítés finanszírozására felhasználható zárolt számlájukon tartalékolnak.

Az említett pénzügyi források felhasználására vonatkozó javaslatokat jóváhagyásra elő kell terjeszteni a végrehajtó bizottsághoz, majd a Gazdasági Bizottsághoz. Gyakorlati szerződés-kötésekre legjobb esetben az 1970. év második negyedétől kezdődően kerülhet sor. Addig a tervező és a kivitelező szervek felügyeletét ellátó főhatóságoknak gondoskodniuk kellene arról, hogy vidéken az iparkitelepítés beruházásainak tervezésével és kivitelezésével megkülönböztetett gondval foglalkozzanak. Végző esetben a beruházásban közreműködőket lehessen kötelezni is, hogy támogassák a vállalatoknak a G. B. által előírt kitelepítési határidő betartását. Ellenkező esetben hatástalan a kormány segítőkészsége, a jelentős anyagi ráfordítás csak több évvel később — vagy egyáltalán nem — éri el a kívánt eredményt.

Ösztönző ellenőrzés

A határidőket indokolatlanul halogató vagy elmulasztó vállalatokkal szemben az iparkitelepítést elrendelő G. B.-határozat végrehajtási utasítása nem tartalmaz semmiféle szankciót, ezért időnként szükség lenne ellenőrzésekre.

Azokkal a vállalatokkal szemben, amelyekkel — az iparkitelepítési szerződés révén — jogviszonyba került a fővárosi tanács vb, a szerződésben foglalt szankciók szerint eljárhatunk. Nem ellenőrzik viszont azokat a vállalatokat, amelyek nem vették igénybe az iparkitelepítési alpból eredő támogatást, de az iparkitelepítési határidő számukra már lejárt. Szükséges lenne tehát, hogy a fővárosi tanács felhatalmazást kapjon az összes iparkitelepítés ellenőrzésére.

A helyiséggazdálkodással és a területgazdálkodással összefüggő jogszabályokban biztosított szankciók nem elég hatékonyak a kitelepülés ösztönzésére és ellenőrzésére. A kitelepítési határidő lejárt után ugyanis — ha a vállalatok a kitelepülést nem hajtották végre — a III.

kategóriába sorolt telephelyeket, gyáregységeiket már rendeltetésellenesen használják. Így a fővárosi tanács az állami tulajdonban álló telkek használatának szabályozásáról szóló 48/1967. sz. G. B.-határozat alapján, az egyébként fizetendő díjnál 50—100 százalékkal magasabb összegben állapíthatja meg a területhasználat díját. A 10 108/1969. sz. G. B. határozatban foglaltak alapján pénzügyi szankciók kidolgozása is folyamatban van — a kitelepülést végre nem hajtó vállalatokkal és vezetőikkel szemben.

Dr. Viskzei Mihály,
a fővárosi tanács tervgazdasági
főosztályának vezetője